

sai publikumagnet

Pärtdi «Te Deumi». FOTOD: LIIS LINN

Arvo Pärtdi nädalavahetus kaunistas Brüsseli sillustist. FOTOD: KIRKE ERT

Dirigent Tõnu Kaljuste.

di keskuse tegevjuht Anu Kivilo. «Kontrast oli imekspandav. Publiku poolt pärast viimast lugu välja kantud paus oli aga selle kontserdi tipp hetk.»

«Adam's Lamenti» ettekanne pakkus sel korral kõlaliselt teistmoodi elamuse, sest esimest korda esitas seda nii suur koorikoosseis.

«Mitte ainult koosseis ei olnud suur, vaid mina kuulsin esimest korda seda esitamas kedagi peale Eesti Filharmoonia Kammerkoori ning Läti Raadio koori, kellel on väga sarnane DNA. Kui koorid on seda teost palju esitanud, hakkavad mängima nüansid ning omavaheline dünaamika, mis mõjutab oluliselt tulemust. Aga suure koori esitus jättis positiivse mulje ning oli unikaalne kogemus,» ütles Michael Pärt. «Mis peamine, publik oli õige ja avaldas mulle muljet. See tähendab, et Flagey keskus suutis rääkida õigesti ning viia õiged inimesed selle muusikaga kokku. See on aga praegusel kiirel ajal äärmiselt keeruline. Mis tähendab, et nad teevad oma asja suure pühendumisega ja hingegea.»

Ledure lisas, et me elamegi liiga materialistlikus maailmas, aga inimestel on tegelikult vaja järjest rohkem vaimu-

toitu. «See kõlab klišeena, aga inimesed tahavad midagi, mis nende vaimu ja hinge rikastaks ning inspireeriks. Üks Arvo Pärtdi nädalavahetuse laiematest sõnumitest on see, et kaasaegne, paljudele keerulisena tunduv muusika on tegelikult väga hästi mõistetav, mida näitas kõikidel kontsertidel ka väga erinevas vanuses kuulajate reaktsioon.»

Arvo Pärtdi nädalavahetuse üks laiematest sõnumitest on see, et kaasaegne, paljudele keerulisena tunduv muusika on tegelikult väga hästi mõistetav.

Muide, paljud külastajad soovisid festivali ajal mõni tund enne õhtuseid kontserte osaleda ka Arvo Pärtdi muusika kuulamiseks ettevalmistaval meditatsioonil. Kehaterapeut Géraldine de le Vingne selgitas, et tunnine meditatsioon algas keha tunnetamisega ning kohaloleku tajumisega.

«See praktiseerimine aitab järk-järgult kaasa sellele, et me kuuleme muusikat kogu keha, mitte ainult kõrvadega. Meie keha hakkab muusikale kaasa vibreerima, energia hakkab voolama ning emotsioonid on teravamad.»

De le Vingne on kasutanud Pärtdi teoseid «Aliinale» ja «Peegel peeglis» juba seitse aastat. Meditatsioonil osalejad kuulevad tema hinnangul muusikat varasemast detailsemalt ja täpsemalt.

Keskuste koostöö

Festivali teisel päeval tutvustasid suurele hulgale huvilistele oktoobris ukseid avavat Arvo Pärtdi keskust Laulasmaal tegevjuht Anu Kivilo ja nõukogu esimees Michael Pärt. Ettekande lõppedes allkirjastasid Flagey ja Arvo Pärtdi keskus koostööakti.

«Meid seovad muusika kuulamine, süvenemine ja vaikus laiemalt ning kui nii suure organisatsioonil on meie vastu huvi, on see ju tore,» märkis Kivilo. «Tulevikuplaanidest täpsemalt rääkida on veel vara, aga üks koostöö osa võiks olla resideerivad heliloojad, kes töötavad ka Flagey juures. Võib juhtuda, et mõni neist komponeerib mõnda aega meie juures Laulasmaal. Hiljem juba selgub, kas sellest sünnib midagi Eestis või Belgias.»

Michael Pärt lisas: «Me näeme, millise panusega see asutus on üles ehitatud ja kuidas meeskond on sisulisele tööle pühendunud. Seda kogeda on suurepärane. Siin on nii palju nüansse. Need on inimesed, kellega tahame ka edaspidi koostööd teha.»

Muusikaline kulminatsioon

Brüsselis toimunud festivali teise päeva muusikaliseks kulminatsiooniks oli õhtune kontsert, kus Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja Tallinna Kammerorkestri ees seisis Risto Joost. Ettekanded tulid helilooja Jean-Paul Dessy «Requiems» ja Pärtdi «Te Deum». Viimase esitus oli väljakutse koorile, sest ootamatult haigestusid kaks esimest sopranit, mis on kammerkoosseisu puhul tõsine asi.

«Ega haigus tulles küsi, õnneks juhtub seda siiski harva. Sel juhul tuleb hakata kombi-

neerima. Lauljad koostöös dirigendiga vahetavad ära soolod ja asetavad end partiides ümber,» rääkis koori juht Esper Linnamägi. «Vokaalmuusikas on oluline partnerite pikaajaline tundmine ja teadmine, siin on igal inimesel oma roll. Kui sisseharjunud süsteemis midagi muutub, tekitab see muidugi pinget. Sel korral õnnestus üheks asendajaks leida kohapealne sopran, kes osaliselt repertuaari tunneb, ülejäänuga saab hea laulja ja noodilugeja end aga kiirelt kurssi viia, mis aitab kontserti edukalt läbi viia.»

Ka see kontsert vaimustas publikut, pärast lisalugu «Vater unser» võis saalis märgata kuulajaid, kellel meeleliigutusest pisarad silmas.

Linnamäel oli huvitav jälgida, kuidas teine koor ja orkester õhtu varem Pärtdi muusikat esitasid ja milliseks kõlamaailm kujunes.

«Selge, et nad kõlavad teistmoodi. Meil on olnud see privileeg, et oleme saanud koos Arvo Pärtdiga läbi teha repertuaari erinevad arenguastmed. Me oleme õppinud läbi tema, kuidas tema teoseid interpreteerida. Sellest suurest väärtusest saame hiljem aru, praegu võib see paljuski olla iseennestmõistetav,» märkis Linnamägi. «Pärtdil on nõuandeid dirigendile, aga need on soovitusel ja ettepanekud, mitte nõudmised.»

Pärtdi festivalile pani pühapäeval punkti Eesti Filharmoonia Kammerkoori kontsert Kaspars Putniņšs dirigeerimisel. Belgia esiettekande sai Flagey keskuse tellitud Liisa Hirsch'i teos «Jooned» kammerkoorile ja elektroonikale. Kontserdil kõlasid ka Ülo Kriguli «Vesi ise», Arvo Pärtdi «Magnificat», «Zwei Beter», «Nunc dimittis» ja «Dopo la vittoria» ning Veljo Tormise «Jaanelaulud» ja «Raua needmine».

Dirigent Tõnu Kaljuste ja Tallinna Kammerorkester sõitsid pühapäeval koju, Eesti Filharmoonia Kammerkoor aga Londonisse, et anda kontsert Barbicani keskuses, seejärel Dublini rahvuslikus kontserdimajas ja Amsterdamis Muusiekgebouws. Risto Joost dirigeerib mõne päeva pärast Praha Rudolfinum kontserdisaalis Praha Raadio sümfooniaorkestrit ja seal tuleb ettekanded teiste seas ka Pärtdi 3. sümfoonia.

Arvo Pärtdi keskuse süda on arhiiv

Arvo Pärtdi keskus asub Laulasmaal ning avab ukseid tänava 15. oktoobril. Uue keskuse hoone pindala on 2348 ruutmeetrit. Selle südameks on arhiiv, mis koondab helilooja kogu loomepärandi ja sellega seotud info ja dokumentid nii füüsilisel kui digitaalsel kujul ning mis täieneb iga päev.

Keskuses asuvad ka raamatukogu, 140-kohaline kammeraal, näituseala, videoruum, õppeklassid ja töötajate ruumid. Möödunud aasta juunis nurgakivi saanud majal on praeguseks katus peal ja osaknaidki ees. Juba on käimas ka siseviimistlustööd. Hoone arhitektid on Fuensanta Nieto ja Enrique Sobejano Hispaania arhitektuuribüroost NietoSobejano Arquitectos, S.L.P, kelle võistlustöö «Tabula» tunnustati 2014. aastal rah-

vusvahelise arhitektuurivõistluse võitjaks. Ehitusprojekt valmis koostöös Eesti arhitektuuribürooga Luhse & Tuhal. Arvo Pärtdi festivalil tekitas suurt huvi ja positiivset vastukaja arhitekt Sobejano peetud ja detailise täpsuseni viidud ettekanne. «See maja ei ole aga ainult maja. Meie suurim eesmärk on töö selle keskuse mõttega, mis eeldab tihedat koostööd minu

KOMMENTAARID

ANDRUS ANSIP
Euroopa Komisjoni asepresident

Arvo Pärtdi festival on suurepärane elamus ja hardus on hinges. Kui rääkida siinsete inimestega Arvo Pärtdist, siis ka nemad võtavad seda suure hardusega.

Pärt on nende jaoks justkui püha. See, et siin Flagey keskuses on kolm päeva järjest viimse kohani saalid välja müüdnud ja inimesed tulevad kohale, et teada saada, kuidas edenevad asjad Arvo Pärtdi keskuse ehitamisel, näitab, kui oluline on Pärt terves maailmas.

FELIPE SANTOS
Cervantese Instituudi direktor

Arvo Pärtdi muusika on erilist, mis maailmas leidub. See on muusika, mida kuulatakse erinevates kultuurides sarnaselt. Selles muusikas on jumalikkus sõnumit, kuid mitte tradit-

KATLEEN VANDRIESSCHE
Belgia kommunikatsioonispetsialist

Ma lausa armastan Arvo Pärtdi muusikat. Selle keerulisus ja lihtsus korraga liigutab mind. Ta suudab

WIM BOSMANS
Belgia muusikateadlane, rahvamuusik

Mulle meeldib Pärtdi muusika väga, sest mul on tunne, et mõistan seda. See on küll nüüdismuusika, aga mõjub kõikidele inimestele maailmas, tema muusika lähed

misel, näitab, kui oluline on Pärt terves maailmas. Ma usun, et Arvo Pärtdi keskusest saab tõeline magnet muusikagurmaanidele. Tema arhiiv on tohutult suur, ta ju praktiliselt igaks kontserdiks täiendab oma teoseid. Kõik see kunstnik tasust värvipurgi ja pintslite ning lisas maalile ühe punkti. See pidev püüdlus on täiuse poole on inspireeriv väga paljudele inimestele üle maailma. Mul on uhke siin olla eestlane.

sioonilise vaimuliku muusika mõttes. Tema muusika puudutab ka neid inimesi, kellel ei ole kirikuga lähedast sidet. Mind isiklikult viib Pärtdi muusika justkui teise dimensiooni.

Ta suudab muusikas teha seda, mida enne teda suutis vaid Bach. Eesti Filharmoonia Kammerkoor oli suurepärane – nad suutsid edasi anda inimhääle kui kõige tundlikuma ja puhtama instrumendi parima kõla.

oma muusikaga kõnetada ka neid, kes muusikast väga palju ei tea. Tema muusikaline keel on universaalne.

Mind ei üllata, et siin on kolm päeva olnud nii palju inimesi – Pärt on unikaalne ja kogu maailmas väga tuntud, täiesti eraldiseisev teistest nüüdismuusika heliloojatest. Eesti muusikud olid aga oma esituses erakordse puhta kõlaga.

südamesse. Siin Belgias on Pärt muide kõigi aegade populaarseimate heliloojate nimekirjas. Ma võin eksida, kuid mulle tundub, et tema muusikalised juured on Eesti looduses.

Olen Eestis mõned korrad käinud ja tema muusikas näen ma Eesti maastikke. Interpretatsioonide kvaliteet oli erakordne, ma olen vaimustuses ja mul on tõsiselt hea meel, et sellest muusikast osa sain.